

## VII. ODWRACANE OBRAZKI I SYLABY ZAMKNIĘTE

### 1. Ćwiczenia percepcji obrazów odwróconych

Przedшкоlaki wcześnie potrafią rozpoznawać samogłoski i cyfry, jednak nauczyciele i rodzice zwracają uwagę na charakterystyczne dla niektórych dzieci pomyłki związane z lustrzanym odwzorowaniem spontanicznie rysowanych liter i cyfr.

Umiejętność dostrzeżenia różnicy między parami cyfr 2 i 5 czy 6 i 9, umożliwia prawidłowe wykonywanie działań matematycznych i chroni przed tak zwanym *czeskim błędem* przy zapisie liczb: 21 i 12, 36 i 63. Prawidłowa percepcja układu (kolejności) cyfr w liczbach jest wyznaczona przez funkcje linearne - szeregowanie i układanie sekwencji, wymaga jednak równocześnie ujęcia relacji między elementami wzorów.

Dlatego ćwiczenia odwracania obrazków są ważnym etapem przygotowania do czytania oraz podstawą do nauki arytmetyki, geometrii i geografii. Dzieci z zaburzeniami procesu formowania się dominacji stronnej (np. z oburęcznością) oraz dzieci leworęczne i ze skrzyżowaną lateralizacją (szczególnie lewoocne i lewonożne) mają duże kłopoty z opanowaniem umiejętności rozpoznawania znaków (liter i cyfr), które są odbite w płaszczyznach: pionowej i poziomej. Brak różnicowania figur odwróconych, w przyszłości nie pozwoli dzieciom spostrzec odmienności między parami wielu liter i sylab, np.:

A Y    M W            j f l            P A            A P  
m w u n r    p b d g    a e o c

Proponowane ćwiczenia przebiegają według rozwojowego schematu od materiału realnego (desygnaty czyli przedmioty) do obrazkowego, od tematycznego (konkretnego) do aтематиycznego (abstrakcyjnego). Takie ćwiczenia zostały dokładnie omówione w rozdziale na temat terapii neurobiologicznej w książce: J. Cieszyńska *Wczesna diagnoza i terapia zaburzeń autystycznych. Metoda krakowska* (książka dostępna w portalu [www.konferencje-logopedyczne.pl](http://www.konferencje-logopedyczne.pl)).

### Odwracanie przedmiotów:

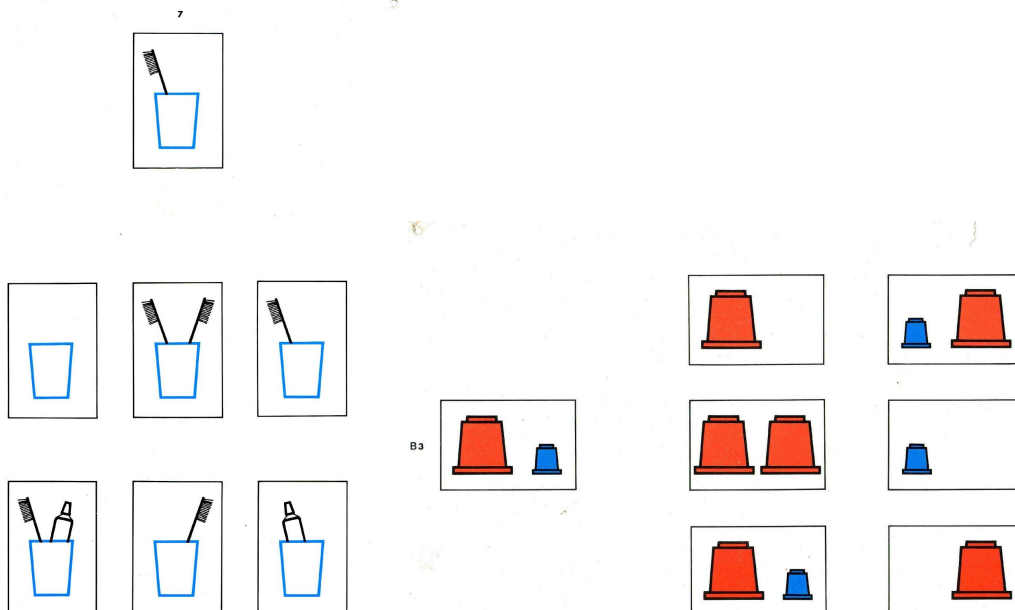
Nauczyciel pokazuje samochód zabawkę, mówi: *Zobaczcie, kiedy tata jedzie z Kubą do przedszkola, auto wygląda tak* (pokazuje przód zabawki, kierując ją w stronę dziecka). *A kiedy Kuba wraca do domu (auto skierowane do terapeuty, który wskazuje na tył zabawki), widzimy tył samochodu.* Nauczyciel pokazuje po raz drugi, zabawkę z przodu i z tyłu, a potem dłonią odwracaną o 180 stopni imituje sam ruch, tak by dzieci mogły dostrzec wnętrze, obrót i wierzch dłoni.

Potem nauczyciel pokazuje lalkę i mówi: *Ola idzie do przedszkola, zobaczcie jaką ma uśmiechniętą buzię.* Odwraca lalkę o 180 stopni, mówi: *A teraz Ola odwróciła się, idzie do domu, wygląda tak.* Pokazuje plecy lalki i wykonuje ruch dłonią, obracając ją o 180 stopni.

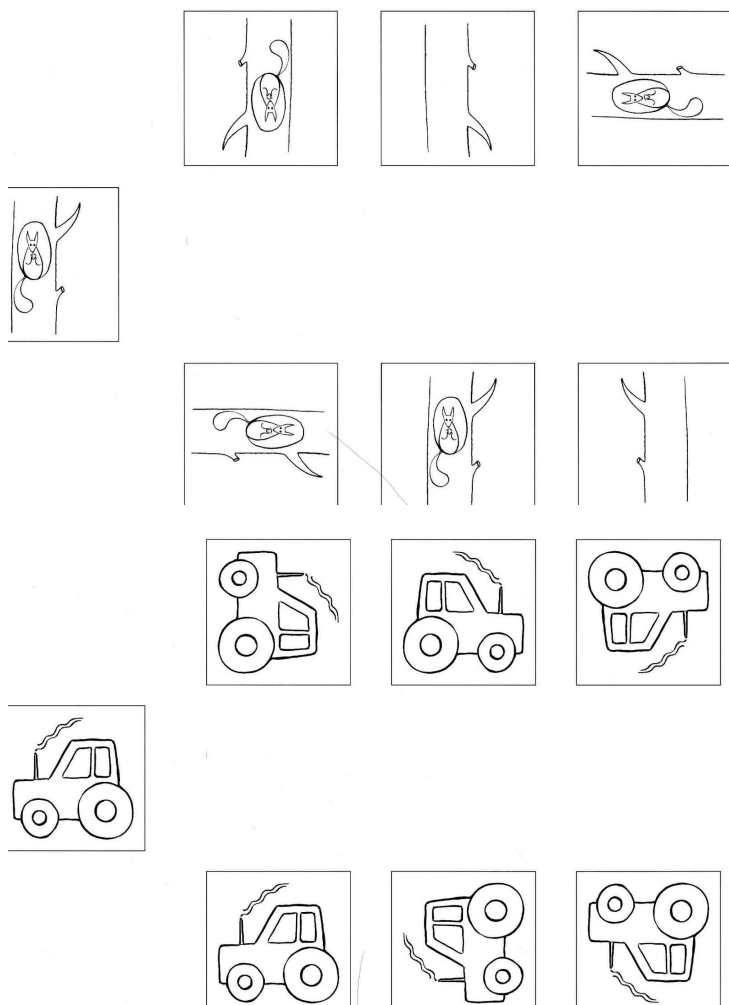
W taki sam sposób można pokazać, jak obrócić się w przestrzeni:

- ✓ samolot
- ✓ piesek
- ✓ miś
- ✓ kubeczek z obrazkiem
- ✓ kubeczek z łyżeczką
- ✓ kubeczek z pastą do zębów i szczoteczką
- ✓ dwa klocki na tacy (klocek czerwony i niebieski)
- ✓ trzy klocki na tacy (klocek czerwony, żółty i niebieski)

Oto przykładowe plansze, na których dzieci poszukują odwróconych obrazków:



Odwrócone obrazki tematyczne (J. Cieszyńska 2008, *Odwracamy obrazki*, Wydawnictwo Edukacyjne)



Nauczyciel pokazuje dzieciom obrazki na planszy:

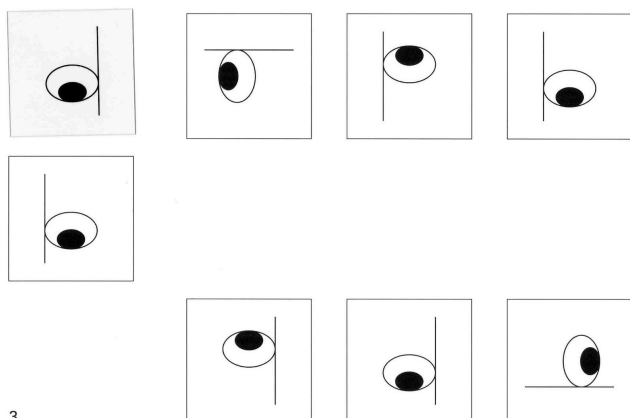
- mówi: *oto dziupla wiewiórki, wyobraźcie sobie, jak wygląda to drzewo z drugiej strony. Z której strony jest wtedy gałąź? Czy widać wiewiórkę?*
- pyta: *który traktor jest taki sam?* potem wykonuje dłonią obrót o 180 stopni i pyta: *a kiedy traktor się odwróci/pojedzie do garażu, jak będzie wyglądał?*

Zadaniem dziecka jest za każdym razem dokonać w umyśle obrotu, przedstawić sobie obraz odwrócony i odnaleźć, go wśród innych obrazków na podstawie wyobrazonego i zatrzymanego w pamięci obrazu.

Ćwiczenia odwracania obrazków a tematycznych (J. Cieszyńska 2008, *Odwracamy obrazki*, Wydawnictwo Edukacyjne):

Pierwszy etap odwracania obrazków atematycznych to ćwiczenia z pomocniczą folią, która ułatwia odnalezienie takiego samego wzoru. Gdy przedszkolaki zapoznają się z wzorami symbolicznymi należy zawsze rozpocząć od poszukiwania tego samego obrazka (identyfikowanie), a dopiero potem dokonywać odwróceń.

W drugim etapie nauczyciel odwraca folię o 180 stopni, układa ją nad obrazkiem wzorcowym i prosi dziecko o odszukanie takiego samego.



3

Jeśli przedszkolak ma trudności z prawidłowym wykonaniem zadania, dorosły zachęca je, by poszukiwanie właściwego (odwróconego) obrazka odbyło się z użyciem folii. Jeśli zostanie wybrany nieprawidłowy wzór obraz na folii i kartonie nie pokryje się i dziecko będzie mogło poszukiwać dalej, nie mając poczucia, że nie potrafi samodzielnie wykonać zadania.

Trzeci etap ćwiczeń - to samodzielne odnalezienie odwróconego wzoru, bez użycia folii, dokonując obrotów jedynie w wyobraźni.

Ćwiczenia odwracania wzorów są bardzo lubiane przez wszystkie dzieci, bowiem bez względu na kłopoty percepcyjne przedszkolaka, prowadzą zawsze do sukcesu. Zadania postrzegane przez dzieci jako dobra zabawa przygotowują je nie tylko do kolejnego etapu poznawania pisma - odczytywania sylab odwróconych, ale przede wszystkim ćwiczą zdolność myślenia przestrzennego, koncentrację oraz uwagę samodzielnie sterowaną (uwagę dowolną). Pozytywny wpływ tych wczesnych stymulacji zobaczymy także, gdy dzieci będą uczyć się tańczyć, jeździć na nartach, łyżwach, grać w piłkę czy kiedyś w dorosłym życiu prowadzić samochód.

## 2. Czytanie sylab zamkniętych

W każdej książeczce z serii *Kocham czytać* znajdują się strony przedstawiające sylaby odwrócone. Dla wielu dzieci sylaby PA i AP, MA i AM są w pierwszym etapie poznawania kodu pisanego tożsame. Kierunku od lewej do prawej, odczytywania sylab w wyrazach i wyrazów w zdaniach nauczą się dzieci podczas zabawy identyfikowania sylab otwartych (zakończonych samogłoską) i zamkniętych (zakończonych spółgłoską).

Nauczyciel przygotowuje zestaw (paradygmat, stały schemat) sylab otwartych i zamkniętych ze spółgłoską P. Najpierw dzieci odczytują wspólnie całe paradygmaty. Można także zaśpiewać cały paradygmat jak game, będzie to doskonałe ćwiczenie oddechowe:

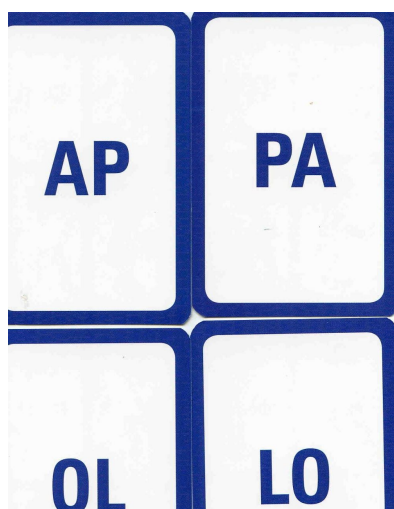
PA PO PU PÓ PE PI PY

AP PO UP ÓP EP IP YP

Potem każde z dzieci pełni rolę nauczyciela, odczytuje wybraną sylabę i prosi kolegę o pokazanie jej.

Kiedy wszyscy zapamiętają już różnicę między sylabą otwartą i zamkniętą nauczyciel zaproponuje dzieciom rozpoznawanie, a potem odczytywanie sylab poza paradygmatem.

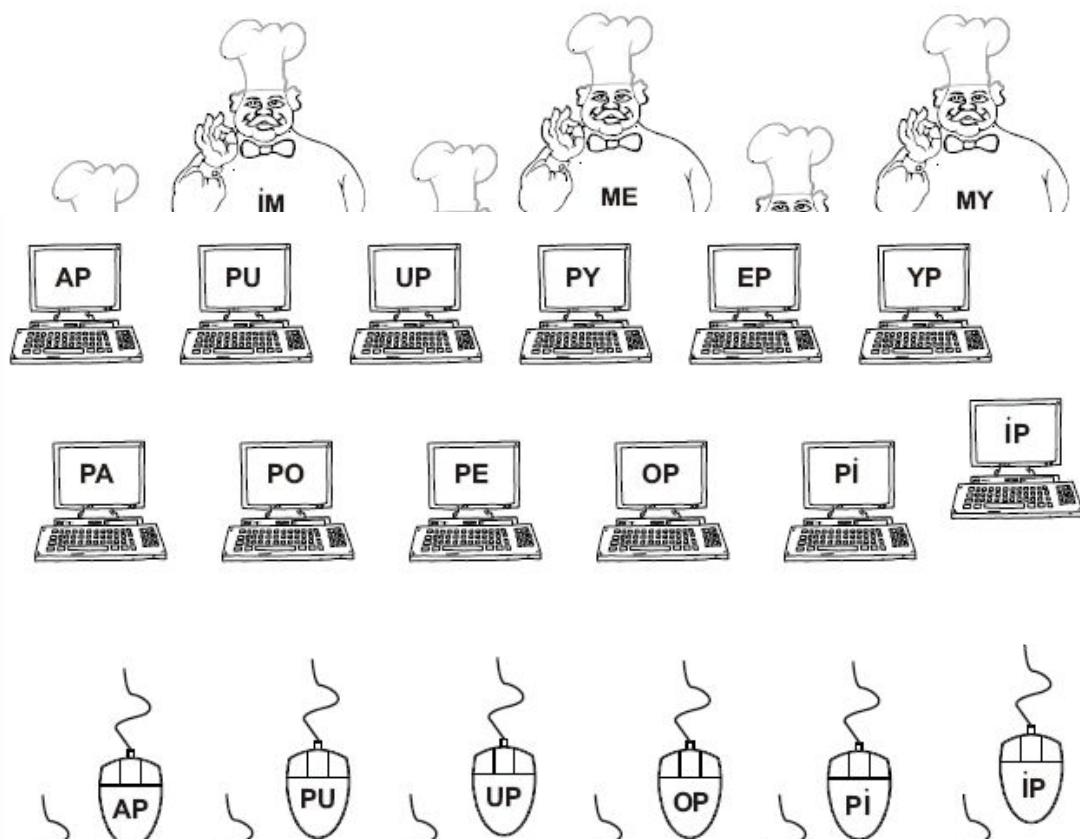
Sz szczególnie lubianą przez przedszkolaki formą zabawy są *Piotrusie sylabowe* (*Piotrusie sylabowe* - zostały wydane przez Wydawnictwo Edukacyjne. Grający poszukują pary - sylaba otwarta i sylaba zamknięta).



Warto również zaproponować dzieciom zabawę w poszukiwanie zaginionej sylaby zamkniętej wśród innych otwartych (takie plansze oraz *Bingo sylabowe* zostały przygotowane przez wydawnictwo WIR).

PA	PA	LU
PA	PA	LU
PA	AP	LU
PA	PA	LU
BY	BA	NO
BY	BY	NO
BY	BY	NO
		MO

Można także pomóc kucharzom w odnalezieniu właściwego nakrycia głowy:



: globu.  
nie kuli

ziemskiej. Potem jedno z dzieci rozdaje wszystkim bilety (kartoniki) na przelot samolotem. Dorosły tłumaczy, że gdy udajemy się w podróż lotniczą zwykle kupujemy także bilet powrotny. Dla ułatwienia dzieciom zadania można zastosować różne kolory biletów. Przedszkolaki otrzymują po dwa kartoniki. Bilety do wyznaczonego celu podróży zawierają sylabę otwartą (z zestawu sylab wcześniej poznanych), bilet powrotny to odwrócona sylaba (zakończona na spółgłoskę).

Dzieci wsiadając do samolotu odczytują swój bilet, stewardesa zbiera bilety do koszyczka, odczytując je raz jeszcze głośno.

Podczas lotu samolotem dzieci sprawdzają czy nie zgubiły swoich biletów powrotnych i odczytują zapisane na nich sylaby zamknięte. Zwiedzając krainę po drugiej stronie globu przedszkolaki bawią się w odwracanie obrazków tematycznych i aтематиycznych.

Nauczyciel przynosi koszyczek, w którym stewardesa schowała bilety i prosi, by każde dziecko znalazło parę do posiadanej przez siebie sylaby, a potem zabrało w podróż tylko ten bilet na którym jest sylaba rozpoczynająca się samogłoską. Podczas wsiadania do samolotu przedszkolaki odczytują ze swoich biletów sylabę zamkniętą.

#### 4. Inspiracje dla dziecięcej wyobraźni

Wiele emocji wzbudza wspólne obejrzenie zdjęć *Domu na głowie*, który znajduje się w skansenie w Szymbarku koło Kartuz. Odwrócony obraz chaty inspirowane dzieci do wykonania rysunków odwróconych przedmiotów i osób. W ten sposób przedszkolaki uświadamiają sobie przestrzeń i możliwość dokonania obrotów figur, wzorów i sylab.

Źródło: <http://zdjecia.polska.pl/katalog/index,Szymbark,cid,5249.htm>

